

A játékban találta meg önmagát

LUKÁCS TIBOR JÁTÉKDIZÁJNER BESZÉL A SZAKMÁJÁRÓL

dr. habil Gerencsér Kinga
c. egyetemi tanár

Eddig több életre való foglalkozást kipróbált már: volt lovász, könnyűbúvár, színész, csempész, riporter és még sok minden más. Számos kalandsorozat, regénylapra illő világcsavargás és énkeresés után az egyik legkomolyabb dologban, a játékban találta meg önmagát.

Már fiatalon is rengeteg mindenbe belekóstoltam, nagyon nehéz volt orientálódnom. Viszont teljesen új életet jelentett a fajtékók világa – mondja nekem Lukács Tibor budapesti irodájában, akivel 2020 márciusában készítettem interjút. „Az egész úgy kezdődött, hogy botcsinálta módon elkezdtem galériákat gyártani, és beleszerettem a fába. Kezdetben persze fogalmam sem volt róla, hogy milyen fából egyáltalán mit lehet készíteni, de szép lassan eltanultam a szakmát az ácsoktól. Gyakorló apukaként kezdtem el fixírozni a honi készítésű fajtékopalettát, ami akkor nem bővelkedett túl nagy választékkal. Az egyedüli fapuzzle-gyártó fenyőt használt, ami nem igazán alkalmas alapanyag ide. Nem igazán tudott/

dok rajzolni. Azóta játéktervezőként több mint ötszáz grafikát tettem le az asztalra, ami alapján igényes és kelendő termékek születtek, s kiderült, hogy menni fog ez nekem. És 1991 óta megy is. Olyannyira, hogy kénytelen-kelletlen már többször kellett sikeres szerzői jogi pert indítanom a másolóim ellen”.

Lukács Tibor a Fauna Műhely megalapítójaként, játékkészítőként olyan konstruktív játékok és természetes fa lakberendezési kiegészítők mellett kötelezte el magát, melyek teljes mértékben kézműves-technológiával készülnek, környezetbarát, toxikus anyagot nem tartalmazó festék felhasználásával, s melyekkel játszva lehet tanulni. A klasszikus állatfigurák mellett a Fauna-termékek között megtalálha-

Puzzle állatcsalád

” Lukács Tibor a Fauna Műhely megalapítójaként, játékkészítőként olyan konstruktív játékok és természetes fa lakberendezési kiegészítők mellett kötelezte el magát, melyek teljes mértékben kézműves-technológiával készülnek.

akart változtatni sem ezen, sem pedig a választékon, de a színezésen sem. Amikor a termékek forgalmazójából társnak ajánlottam magam, süket fülekre találtam, viszont meg szerettem volna valósítani a saját elgondolásaimat. Először még közös vállalkozásban működünk egy volt osztálytársammal, de a pénze és az energiája is elfogyott (az ő feladata lett volna a tervezés), így kivásároltam. Azóta egyedül viszem a cégem. Amikor a Színművészeti után nekifutottam az Iparművészeti Egyetemnek, azt mondták, nem tu-

tók tematikus sorozatok is: játékok különböző égővek fájáról-madarairól, húzható-tolható játékok, melyek egyes állatok mozgását imitálják, vagy éppen az írás-olvasást segítő betűsorozat, amely már elkészült spanyol, portugál, francia, német, holland, dán, svéd, héber és japán írásjelekre is.

A Fauna Műhely az eltelt évek alatt a nemzetközi játékszín egy kicsi, de tekintélyes szeletét is meghódította: játékaik jelen vannak Európa számos országán kívül Japánban, Kazahsztánban, Malajziában,

Reklámtermékek

Betűsorozat

Vörös-tenger halai

Formaillesztős játék...

... és építőjáték is egyben

” Bármiféle szakmai vállon veregetésnél jobban esik, ha a szülők és a gyerekek egyaránt örömet találnak a játékaiban – ezért is szeret személyesen ott lenni a vásárokon s a kiállításokon.

Hongkongban, az USA-ban, Izraelben és Ausztráliában. A külföldi térhódítás persze áldozatokkal jár: egyaránt jelen kell lenni egyszerű utcai kirakodóvásárokon, s nívós szakmai világvásárokon. Előfordult, hogy útban egy amszterdami utcai rendezvényre, a kocsiban rajzolta meg a soron következő játékokat, Németországban szkennelte be a terveket, hogy elküldje székegy kollégáinak az erdélyi Barótra, hogy aztán egy harmadik országból felügyelje a játékok készítését. Egyszerre céget irányítani, tervezni, tárgyalni, s folyamatosan úton lenni megterhelő, de Lukács Tibor, több mint hét tenger vándora, bohém öniróniával vallja be: ez a cigányélet jórészt kedvére van, de ismerte saját hibáit, nem venné fel magát a cégébe. Nemzetközi sikerei mellett a Fauna Kft. 2001-ben a Magyar Termék Nagydíj elismerő oklevelében is részesült, de Lukács Tibor mást tart számon

büszkeségeként: azt, hogy például a Természettudományi Múzeum didaktikai eszközként alkalmazza a Fauna játékokat. Bármiféle szakmai vállon veregetésnél jobban esik, ha a szülők és a gyerekek egyaránt örömet találnak a játékaiban – ezért is szeret személyesen ott lenni a vásárokon s a kiállításokon. A Fundación Miró és a bilbaói Guggenheim Múzeum is a megrendelői között van. Formaillesztős játéka a következő alkotóelemből épül fel: az olajozott égerfából készült bárkából, a hat – rétegelt lemezből gyártott és cserélhető – fedélzetből, 20 juharfa állatfigurából, 10 számsorozatból és egy vászonzsákból. Az állatfigurák és számok 2 cm vastagságúak, mindegyik megáll a lábán. Méretük alapján egyik sem lenyelhető, így akár 3 év alatti gyermekeknek is biztonságosan adhatóak. A játékcsalád környezetbarát vászonzsákban tárolható, így nem vesznek el a

Szivárvány többfunkciós (puzzle, balansz, építő) játék

kisebb tartozékok (állatfigurák, számok) sem. A szerepjáték során együtt játszva, számos élethelyzetet ismerhet meg a gyermek. De eljátszhatja kedvenc meséit, találhat ki saját történetet. Noé mondáját is elmondhatja a segítségével. Az állat- és számtoronyépítés remek szórakozás, egyszerre 3–4 lurkó is próbálkozhat vele.

Egyedülálló, sokrétű, dekoratív játék a szívárványt formázó fajték. A játék öröme mellett a kicsik új ismereteket szerezhetnek a környezetről: könnyedén lehet szemléltetni a gyermekeknek, hogyan képződik a szívárvány. Számos különböző módon játszhatók vele: 1. A vízcseppek puzzle figuraként funkcionálnak. 2. A vízcseppek hátsó oldalán lévő pöttyök segítik a kirakást. 3. Ebben a játékban a szívárvány megfelelő színsorrendjében kell visszahelyezni az íveket az árbócra. 4. Ha a szívárványíveket egymás mögé állítja fel a gyermek, máris felépítette egy golyós játék kapuit. 5. A kétkezes egyensúlyjátékban mindkét kezet használni kell. Nagyban fejleszti a koncentrációs képességét, így valódi kihívást nyújt, és megannyi sikerélményt rejt számára. 6. Szívárványvirág is építhető az árbóc köré, kreatív módon. Ehhez szintén mindkét kézre szükség van. 7. A legnagyobb kihívás a 4–99 éves korúak számára, ha árbóc használata nélkül próbálják a szívárványvirág építését. A cél az összes alkatrész felhasználása.

A Faunánál fontosnak tartják, hogy egy gyermekjáték – amellet, hogy vidámságot hoz kis gazdája életébe – készségfejlesztő funkciót is ellásson. Játékaik hamar a kicsik szívéhez nőnek, hiszen kedves színeket használnak, ízléses és barátságos formavilágot alakítanak ki. A játék felhőtlen élvezete közben a legkisebbek finommotoros kész-

A fajtékkészítés munkafolyamatai.

ségei is fejlődnek, így a tanulás és a játék öröme összekapcsolódik. Minőségi termékeik több generációt is kiszolgálnak, így akár kisebb testvérek is örökölhetik. Számukra is fontos a környezettudatosság, ezért minden fajték és gyermekbútor káros anyagoktól mentes és környezetbarát. Minden termékük alapanyaga fenntartható erdőgazdálkodásból származik, valamint

az EU-szabványok betartásával készítik játékaikat, amelyek igazi kézműves termékek. Legtöbb termékeiknél műszáritott, szép simára gyalult kőrisdeszkából dolgoznak, amelyre a Tibor által megtervezett és megrajzolt játék rajzolatát bélyegzővel nyomják rá. Ezt követi a fűrés, amelyen a gépi lombfűrész vékony fűrészszálját átfűzik, hogy a belső üregeket ki tudják fűrészelni.

Lukács Tibor

A puzzle alakzatok kifűrészelése nagy kézügyességet és gyakorlatot igényel.

Majd a festés művelete következik, mely szintén nagy odafigyelést igényel, mert nagyon fontos, hogy az egyes játékok elemei ne keveredjenek össze. Így lesz passzentes és szép rajzoltas a felszíne. A festés mártogatással történik. A festés után szőrösödik a fa felülete, ezért ezt követi egy finom kézi csiszolás, majd az összerakás. A csomagolás anyaga is környezetbarát

papírdoboz. Az üres tér kitöltésére fagyaprotot használ.

Véleménye szerint a játékok készítésénél a faanyag használata régen általános volt. Nemcsak országokra, hanem tájegységekre is jellemző kultúrák éltek, s ehhez tartoztak a sajátos játékok is. A fából készült játék hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy megszeresse a fát, a természet egyik legfontosabb alkotórészét. A fa külső megjelenése révén melegséget, természetes vonzalmat ébreszt bennünk. A fajáték tapintása kellemes, tartóssága jóval nagyobb, mint a műanyagoké, élettartama több játékos nemzedékre kiterjed. Kedvező körülmények között évezredek üzenetét képes hordani, erről tanúskodnak a fáraósirokban ránk maradt egyszerű fajátékok.

A játékoknál különösen fontos tudni, hogy a fának van egy öntisztító képessége. Ezt bizonyítják a fa és műanyag vágólapoknál végzett vizsgálatok eredményei: a különféle bacilusok a műanyagon tovább éltek és virultak, míg a fán 24 óra alatt elpusztultak. Ezt a hatást a fában lévő fenoloknak, kinonoknak köszönhetjük, amelyek a terminális oxidáció enzimyományait is gátolják. Fajátékkészítéshez szinte minden fafaj jó. Aszerint kell válogatni, hogy éppen milyen játékszer készül

belőle, pl. építőjátékokhoz bükkfa ajánlott keménységénél fogva, de faragott játékoknál a puha fa, a hárs a jó választás. Attól is függ a fajválasztás, hogy ki lesz-e téve az időjárás viszontagságainak, mert akkor az akácfa ajánlott.

A játék, a játszás, a játékszer a felnövekvő generáció olyan szellemi, lelki és fizikai gyakorlóterepe, amellyel meghatározza majdani életének minőségét. Ezeket a játékokat mi, felnőttek adjuk nekik, tehát rajtunk a felelősség, hogy környezetbarát, szép és esztétikus játékszereket válasszunk. A legtöbb játék elkészíthető műanyagból is, de nem nyújtja azt az élményt, mint egy fajáték.

Tibor úgy látja, hogy még rengeteg kihívás várja a fával való alkotásban, s közelebbi tervei között szerepel a gyerekbútorok készítése, de biztos benne, hogy a játékkészítésnél végleg lehorgonyzott, és ebben eléggé konzekvensnek sikerült maradnia. Nem véletlen: leginkább kaméleonnak tekinti önmagát. Hiszen egyszerre életművész, csibészes sármú nagymesélő, lelkes sztorizó, kiugrott színész, precíz rajzoló, s mindezt a játékok területén tudja leginkább összhangba hozni. Vallja, mindannyiunkban van egy nagy gyerek, és az a különbség, hogy ezt ki, mennyire rejti el magában. Lukács Tibor azt hiszi, hogy kevésbé, talán ezért érzi magát ennyire otthon a játékok világában. ■

Mozdony összerakva

Mozdony építőjátékként

Források:

<http://www.faunatrade.hu>

Kultúra. Noller: A játékmember.

[http://nol.hu/kultura/lap-20090109-](http://nol.hu/kultura/lap-20090109-20090109-42-315751)

20090109-42-315751

Fotók:

Lukács Tibor fotógyűjteményéből,

Gerencsér Kinga saját fotói